

Ba Thằng Bạ, Ba Nẻ Đồi

Truyện ngắn của Nguyễn Ngọc Hoa

Chiều thứ Sáu, tôi đi làm về sớm và lái xe chở Quỳnh Châu và bé Mạc đi Minot thăm thằng Khuôn. Nó học cùng lớp với tôi suốt bốn năm trung học đệ nhất cấp ở trường Hàm Nghi Huế, hai mươi năm rồi chúng tôi mới gặp lại nhau – trong buổi lễ tuyên thệ nhập tịch tuần rồi. Minot nhỏ hơn và cách xa thành phố tôi ở khoảng 100 dặm về phía bắc. Vợ chồng nó và ba đứa con sống trong căn nhà khang trang, sân cỏ trước nhà xanh mướt và cắt xén tỉ mỉ. Mỹ An vợ nó người Nam vui tính, dễ dãi, và đã chị chị em em thân thiết với Quỳnh Châu từ hồi nào. Sau khi khoan tay cú đầu chào chúng tôi, hai đứa con trai đầu là Bách lên mười và Nhẫn lên sáu kéo Mạc chạy ra chơi ngoài sân. Tay ấm con gái út chưa đầy năm, thằng Khuôn cho biết,

“Bữa *ni* có con Kim Xuân em họ vợ *tau* tới nữa. Chồng *hắn* người Mỹ làm giám đốc văn phòng công ty Schlumberger tại đây. Năm 1975, tụi *hắn* bảo trợ gia đình *tau* lên North Dakota và đưa *tau* vô làm việc cho hãng tới *chừ*.”

Schlumberger là công ty khoan dầu ngoài khơi lớn nhất thế giới và cung cấp dịch vụ khai thác mỏ dầu. Bỗng có tiếng xôn xao phía trước rồi một thiếu phụ tóc dài có đôi mắt long lanh thoáng một chút tinh nghịch dắt tay hai đứa bé nhanh nhẹn bước vào nhà. Bách cầm gói quà đưa lên khoe mẹ,

“Má ơi, dì Xuân cho tụi con.”

“Mấy đứa cám ơn dì chưa?” Mỹ An nhắc nhở.

“Rồi! Rồi! Nhưng dì không chịu, biểu tụi con phải *mi* dì, mà phải *mi* cả hai má *lên*,”

Nhẫn kể lể.

“*Dzậy* Bách và Nhẫn *mi* dì rồi hả?”

Nhẫn trịnh trọng trả lời,

“Con trai ai mà *mi* con gái, mắc cỡ chết! Con không muốn đâu!”

“Nếu không thì trả lại quà cho dì, Nhẫn đừng có ăn gian,” thằng Khuôn cười xòa.

“Được rồi, nhưng dì không được ôm con rồi *hun* thêm đâu đó,” Nhẫn phụng phịu giao hện khiến mọi người cười ồ.

Kim Xuân ngơ ngợ nhìn tôi rồi reo lên,

“Nghe nói anh *Ba Hoa*, tưởng ai xa lạ chớ ‘ông’ này thì *tui* quen mặt lắm.”

“Tôi nhận ra cô rồi, nhưng đố cô mình gặp nhau ở đâu?” tôi cười tủm tỉm.

“Hồi đó, anh hay tới Đại học xá Minh Mạng chơi với anh Miên bạn cùng phòng của *bồ tui* là anh Hoài học y khoa. Thời gian đó *tui* tới thăm anh Hoài luôn và có buổi tối được anh đãi đi ăn nhậu hấp trên đường Nguyễn Tri Phương. Bữa đó, hình như anh mới trúng mồi lãnh tiền dạy học gì đó và không thể để tiền nằm yên trong túi,” nàng nhớ lại rồi hỏi, “Bây giờ anh Hoài ở đâu, anh biết không?”

“Sau Tết Mậu Thân (1968), nó đưa xác người thân bị Việt Cộng bắn chết về quê ở Nha Trang rồi không trở lại Đại học xá; từ đó tôi không gặp nó.”

“Còn anh Miên có học ra bác sĩ không?”

“Nó thi hỏng rồi đi lính . . .”

Nghe nói tới thằng Miên, thằng Khuôn góp chuyện,

“*Tau* nhớ thời học Hàm Nghi, *mi* với thằng Miên là cặp bài trùng ngồi bàn đầu phá như giặc. *Mi* cười dài và giòn tan, chơi nhiều, nhưng thông minh và học giỏi, còn thằng Miên thì học *gạo*. Tụi *bây* chỉ kêu nhau bằng tên ‘ông già’ và sáng *mô* đi học cũng đạp xe ngang nhà *tau* trên đường Đào Duy Từ.”

“Thiệt ra, tụi tao đi bộ ba – tao, thằng Miên, và thằng Phúc. Ba thằng đều ở trên đường Huỳnh Thúc Kháng chạy dọc bờ sông Đào tức là sông Đông Ba chảy từ cầu Gia Hội đến phố Bao Vinh. Thằng Miên nhà xa nhất, đi lên kêu tao ở xóm Mang Cá, rồi hai thằng lên *vớt* thằng Phúc ở gần cầu Thanh Long.”

“Thằng Phúc cao hơn *mi* và thằng Miên và ngồi bàn thứ nhì sau tụi *bây*. *Hấn* lớn tuổi và chín chắn hơn nên thường can *mi* để cho *mi* khỏi làm loạn,” thằng Khuôn được nước cười hề hề.

Thằng Miên người tròn trịa, nước da trắng, và giọng nói nhỏ nhẹ và thanh như con gái. Nó là con út và có ba người anh trai. Tới nhà thằng Miên, tôi ít khi thấy ba nó mà chỉ gặp một người đàn bà lúc đầu tôi tưởng là mẹ nó, lâu sau nghe nó gọi bằng dì mới biết nó mồ côi mẹ. Nó nói dì là bạn thân của *mạ* nó ở làng Nam Phổ và góa chồng đã lâu. Yên Lý con gái dì cũng ở trong nhà; nàng cỡ tuổi tôi và thằng Miên và học trường Đồng Khánh sau chúng tôi hai lớp. Tôi biết làng Nam Phổ qua bài hát ru con,

À ư, ru con con théc cho muôi,
Để mẹ đi chợ mua vôi ăn trầu.
Mua vôi Chợ Quán, Chợ Cầu,
Mua cau Nam Phổ, mua trầu Chợ Dinh . . .

“Théc” là ngủ say và lâu, ngủ cho “muôi.” Làng Nam Phổ trồng nhiều cau, cau nổi tiếng sai quả và ngon. Người Huế có câu “*Con gái Nam Phổ ở lổ trèo cau*” (“ở lổ” là ở trường) để nói đàn bà làng này tháo vát và đảm đương mọi công việc trong nhà ngoài ngõ. Cô gái Nam Phổ Yên Lý không đẹp lắm nhưng duyên dáng mặn mà và bật thiệp, nàng luôn luôn chú tâm chăm sóc thằng Miên.

Thằng Phúc họ Hà, quê làng La Chũ cách Huế khoảng mười cây số, và lên Huế trọ học. La Chũ là vùng đất học, xưa có nhiều người đỗ đạt làm quan, và họ Hà là một danh gia vọng tộc của đất thần kinh, “*Nhất Thân, nhì Đặng, tam Hà*.” Thằng Phúc là con một và mồ côi cha, *mạ* nó làm ruộng, nuôi heo, v.v. vất vả quanh năm suốt tháng để nuôi nó đi học. Buổi chiều không đến trường, nó xuống nhà tôi học bài chung với tôi. Học xong nó rủ xuống nhà thằng Miên chơi, nó không nói tôi cũng biết là cốt để gặp Yên Lý, mặc dù trước mặt nàng nó thành đờ đẫn như người mất hồn.

Thằng Miên thì ngược lại, nó đến nhà chỉ rủ tôi đi chơi. Khi thì đi xem đá banh, khi thì đi xi-nê hay đi ăn tiệm (nó mang theo tiền bao tôi), hay có khi chỉ lang thang ngoài phố hay trên *đường phượng bay*, tức là đường Đoàn thị Điểm bên cạnh trường. Khi chỉ có hai đứa, nó rủ tôi ra sân cỏ rộng trước trường chơi trò rượt bắt và khi bắt được tôi, đè tôi nằm ngửa trên cỏ, và hôn vào

miệng tôi. Tôi gớm ghiếc kêu tên cha tên mẹ nó ra chửi ỏm tôi, nó giận một hôm rồi đầu lại vào đó. Đối với tôi, thằng Miên tính nết bất thường, giận đó rồi làm lành đó. Khi giận thì ghét cay ghét đắng chờ dịp làm cho lại gan, khi tử tế với nhau thì dịu dàng dễ thương vô kể. Có lần nó lấy tờ giấy tôi vẽ bậy bạ lên vách cô giáo dạy toán khiến tôi bị ông hiệu trưởng bắt nằm sấp trên bục bảng đen, lấy roi mây phết vào mông trước mặt cả lớp, và đuổi học một tuần. Nhưng hai thằng vẫn là bạn thân quấn quýt bên nhau trong suốt bốn năm Hàm Nghi.

Sau khi đậu Trung học Đệ nhất cấp và lên đệ tam (lớp 10) trường Quốc Học, tôi và thằng Miên không còn gặp nhau thường. Học sinh trung học đệ nhị cấp phải chọn ban chuyên khoa, tôi và thằng Phúc chọn ban B (Khoa học Toán) và được học cùng lớp đệ tam B3, và thằng Miên chọn ban A (Khoa học Thực nghiệm) với dự định sau này sẽ học y khoa nên học lớp khác; trường có đến 17 lớp đệ tam. Tôi và thằng Phúc không còn gặp nhau ngoài giờ học vì nó đổi nhà trọ ở cho gần trường. Đầu mùa hè cuối niên khóa ấy, tôi theo gia đình từ giã Huế vào Ban Mê Thuột ở với cha.

* * *

Vào Sài Gòn học hơn nửa niên khóa tôi mới gặp lại thằng Miên, nó ở Đại học xá Minh Mạng chung phòng với thằng Hoài có tiếng đào hoa nhiều *bồ*. Cả hai thằng đều không đậu vào lớp dự bị y khoa cuối hè năm trước, đang học SPCN (Science Physique, Chimie et Naturelle) là lớp Lý Hóa Nhiên ở Đại học Khoa học Sài Gòn, và chuẩn bị cuối hè năm tới thi vào y khoa trở lại. Ở trung học, thằng Miên tính xa mà hóa dại. Hồi đó, Đại học Y khoa Sài Gòn nhận sinh viên đã hoàn tất một năm học Lý Hóa Sinh (vật lý, hóa học, và sinh vật học) vào năm thứ nhất y khoa nên nó học ban A để chuẩn bị cho lớp Lý Hóa Sinh. Khi nó lên đại học, trường y khoa bất ngờ đổi phương pháp tuyển chọn, mở thêm lớp dự bị y khoa, và tuyển sinh viên có bằng Tú tài II với khả năng và kiến thức tổng quát giỏi nhất. Thế là nó *bù*, ba năm *tụng* vạn vật (sinh vật học) thành công toi.

Cuối năm, thằng Hoài đậu SPCN và trúng tuyển vào dự bị y khoa. Thằng Miên thi rớt cả hai bên và chỉ còn cách ghi danh học lại SPCN và sửa soạn thi vào y khoa lần thứ ba. Thời gian này, tôi gặp Kim Xuân, lúc đó là *bồ* của thằng Hoài. Và đời tôi cũng rối rắm không thua gì thằng Miên: Tôi mất học bổng đi du học Gia Nã Đại rồi bị một giáo sư *trù* và bắt ở lại lớp. Cả hai thằng đều thất vọng, đau khổ, và chán đời, tâm hồn lại bị đầu độc bởi triết lý “cuộc đời phi lý và buồn nôn” trong tiểu thuyết hiện sinh mà bọn sinh viên chúng tôi ngưỡng mộ một cách ngu xuẩn. Một tối tôi và thằng Miên ra Ngã Sáu Chợ Lớn ngồi ghế thấp bên lề đường uống cà-phê đá, nó tâm sự *lòng thòng*,

“Con Lý *chừ* dạy lớp nhất (lớp 5) trường Thanh Long gần nhà *mi* hồi đó. *Hấn* nói thằng Phúc lân la tới nhà chơi hoài, muốn *cua hấn* mà không dám mở miệng. Thằng *nó chừ* học năm thứ hai Đại học Khoa học Huế và thán thán lãnh lương *mạ hấn* đều đều.”

“Con Lý bà con với mày làm sao?” tôi thừa cơ hội hỏi gheo, “Tao nghi hai đứa mày là anh em . . . ruột, tức là nối ruột với nhau như trong bài ca dao,

*Đàn ông kia hỡi đàn ông,
Nửa đêm trở dậy, cầm chông đàn bà.
Đàn bà kia hỡi đàn bà,*

Nửa đêm trở dậy, rút ruột già đàn ông!

“Thiệt ra không bà con *chi* hết. Trước khi qua đời, *mẹ* *tau* trối lại nhờ dì là *mẹ* con Lý chăm lo cho ba và tụi *tau*. *Mẹ* muốn dì lấy ba, nhưng ba thương *mẹ* không đồng ý mà chỉ mời *mẹ* con dì về ở trong nhà để bảo bọc. Rồi *mẹ* bắt dì hứa gả con Lý cho *tau* là đưa con út *mẹ* sợ gặp khó khăn trong việc lấy *vợ*,” thằng Miên ngượng ngập trả lời; thì ra bà mẹ đã biết nó *pê-đê* (tiếng Pháp “*pédéraste*” là tình dục đồng giới phái nam).

“Con Lý thương mà thiệt tình. Thằng Phúc lảng tránh tới *buông* *lời* *ong* *bướm* cũng mất công toi thôi,” tôi giả đờ như không biết nó *pê-đê*.

* * *

Tết Mậu Thân (1968), Việt Cộng tấn công và gieo tang tóc kinh hoàng lên thành phố Huế. Thằng Phúc *thừa* *nước* *đục* *thả* *câu* theo chân bọn nầm vùng đi bắt và xử tử các “thành phần tay sai Mỹ Ngụy” rồi theo lũ Cộng rút *lên* *núi*. Ở Sài Gòn, thằng Miên thi rớt một lần nữa, bị gọi động viên nhập ngũ vào quân trường Thủ Đức, và ra trường tình nguyện đi Thủy quân Lục chiến. Chàng sĩ quan “Trâu Điền” mặt trắng như con gái mà đánh giặc gan lì không kém ai được điều động đi liên miên ra chiến trường khắp bốn vùng chiến thuật và ít khi có thì giờ đi phép về Huế thăm gia đình.

Tháng Năm năm 1975, người chiến binh bại trận trở về Huế, thân thể nguyên vẹn, nhưng tâm hồn tan nát. Chưa có đủ thời gian để thương xót mình thì phải trình diện đi “học tập cải tạo” và chịu tù đầy nhục nhã năm năm dài, năm năm *đập* *đá* *tìm* *tương* *lai*, nó nói. Từ *trên* *núi*, thằng Phúc của “phe thắng cuộc” trở về thành phố, bạn bè và người quen cũ khinh rẻ nó, và *mẹ* nó khóc ròng từ đứa con duy nhất,

“*Mi* làm điểm nhục dòng dõi họ Hà vinh hiển xưa nay và bất hiếu với ông bà tổ tiên. Sống ăn uống cơm Trời, chết quách cho rồi!”

Được Việt Cộng phong cho một chức nghe thật kêu nhưng không có quyền hành thực, thằng Phúc vênh vang gặp Yên Lý cầu hôn. Cô gái Nam Phổ trả lời nhẹ nhàng mà chắc nịch,

“*Tui* sẽ chịu lấy anh cả hai tay, nếu anh *mần* *răng* cho mấy người bị anh hại sống lại.”

Rồi người tù cải tạo ra tù đi về nhà, thân tàn ma dại. Đạp xích lô để kiếm sống và để gia đình không bị ép buộc “đi kinh tế mới.” Một năm sau, cả gia đình bòn mót tài sản mà chỉ đủ vàng mua một chỗ trên tàu vượt biên – dành cho chú út Miên. Nó gạt nước mắt ra đi, nhưng chuyến tàu không đến nơi, và không ai biết tin tức về những người đi trên chuyến tàu đó.

Ba thằng bạn ngày trước giờ đây trôi giạt về ba nẻo đời cách biệt. Thằng nầm vùi thân dưới đáy biển, thằng theo Việt Cộng chưa tỉnh ngộ, và thằng *xin* *nhận* *nơi* *này* *làm* *quê* *hương* ở xứ North Dakota. Cuộc đời bể dâu!

Nguyễn Ngọc Hoa

Ngày 20 tháng Tư, 2022